

VízŐrző Mozgalom

Kivonat

A VízŐrző Mozgalom egy alulról szerveződő civil kezdeményezés, melynek küldetése, hogy a kiszáradó vízfolyáshálózat mentén védje a táj vízkészletét és az életközösségeket, természetes, közvetlen, helyi beavatkozásokon és tudásmegosztáson keresztül.

Ebben a dokumentumban felsoroljuk a mozgalomhoz már csatlakozott vízőrző sejteket, a legfontosabb mintaprojektjeinket, a vízmegőrzés ügyéért a mozgalomtól függetlenül dolgozó szakembereket és szakmai csoportokat (ez utóbbit a teljesség igénye nélkül). Emellett szeretnénk felhívni a döntéshozók figyelmét a vízválság megfelelő kezelése érdekében elvégzendő sürgető feladatokra. Civil közösségeink legfontosabb készsége a hatékony lokális cselekvés, ám szakértőink között szerepelnek olyan személyek is, akik hasznos segítséget nyújthatnak a jogszabályokkal kapcsolatos problémaanalízisben és a nagyobb léptékű vízmegtartási projektek szakmai megalapozásában.

- Támogató intézményi és jogszabályi környezetre van szükségünk.
- Olyan támogatási rendszert kell kialakítani, mely a táji adottságokhoz való alkalmazkodást ösztönzi a gazdálkodás során, legyen az agrár-, erdő- vagy halgazdálkodás.
- A táj vízkészleteit igazságosan kell elosztani.
- Mesterséges tározóterek helyett a táj természetes mélyvonulatainak kihasználására van szükség.
- Javasoljuk állandó Vízőrző Szolgálat felállítását.
- Kisvízfolyások és a nagy folyók esetén is törekedni kell a sok kis beavatkozásra, a nagy, látványos és természetvédelmi szempontból aggályos projektek helyett.
- A kiszáradás és a csapadékhiány okaival kapcsolatban el kell oszlatni a tévhiteteket.
- Mindezen javaslatokat a [4. fejezetben](#) részletesen kifejti.

1. A Mozgalom

A VízŐrző Mozgalom azoknak a cselekvő egyéneknek és szervezeteknek a közössége, akik aktívan tesznek a táji szintű vízviszataratásért, és elfogadják az [állásfoglalásunkat](#) (lásd Melléklet). A VízŐrző Mozgalom elősegíti a helyi, kisléptékű vízőrző kezdeményezések megvalósítását, és a cselekvő közösségek országos hálózatosodását. Célunk, hogy minél több vízőrző sejt a helyi viszonyokhoz igazodva cselekedjen, őrizze a vizet és az életközösségeket.

Kondenzmag (alapítók, szakértők, közösségépítők):

- 💧 **Németh András** (a mozgalom ötletgazdája, civil és állami vízmegtartó projektek, vizesélőhely-helyreállítások gyakorlati tapasztalatai, beavatkozási helyszínek kijelölése, DINPI természetvédelmi őr)
- 💧 **Dr. Juhász Erika** (ökológus kutató, hullámtéri ökoszisztémák, vizesélőhelyek, lefolyáslassító struktúrák hatásai, tájhasználati konfliktusok, konfliktusos védett emlősfajok, inváziós fajok)
- 💧 **Réder Ferenc** (fejlesztéspolitikai szaktanácsadó, biológusmérnök, vegyészmérnök, a patakrevitalizáció és folyóhelyreállítás nemzetközi jó gyakorlatainak szakértője, zöld-kék infrastruktúra fejlesztés)
- 💧 **Nagyapáti Oszkár** (Önkéntes vad- és erdőőr, a VízŐrzők Hangja)
- 💧 **Szabó Géza** (geográfus)
- 💧 **Szabó István** (fekete pákász, fekete öves ároktemető, közösségszervező)
- 💧 **Takács Rita** (vízőrző, adminisztráció, szervezés, hálózatépítés, a csapat lelke)
- 💧 **Kerpely Klára** (vízőrző, rendszerfigyelő, WWF projektvezető)
- 💧 **Morvai Gyöngyi** (természetvédelmi mérnök, környezeti nevelő, térinformatika, élőhelyrehabilitáció)
- 💧 **Szabó András** (projektmenedzsment - PMP, informatika)

Vízőrző Sejtek - Cseppek vagyunk, együtt azonban áramlás.

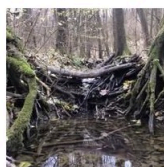
(2026.05.14-i állapot, a lista folyamatosan bővül)

- 💧 **Dabasi Természetvédők és Vízőrzők Egyesülete:** kapcsolat: Sashegyi Andor szakértő: Balogh Péter, Dr. Keresztes László Lóránt, Ócsai Péter DINPI, Máté András Természetvédelmi biológus
- 💧 **Életfa Környezetvédelmi Szövetség:** Csathó Tibor
- 💧 **Élő Patak Mozgalom Mogyoród, Fót**
Alprogramok: Forráserdő Program, Fóti Tőzegmentők kapcsolattartó és szakértő: Pásztor Tamás (geográfus)
- 💧 **Erdőmentők Alapítvány:** Kissné Dóczy Emília kapcsolattartó és szakértő:
- 💧 **Hosszúcsemői Tőzegláp:** Szabó István, Szabó Géza
- 💧 **Madárfigyelő Szolnok:** kapcsolattartó Hajdú Tamás szakértő: Hortobágyi Nemzeti Park Közép-Tisza-Jászság Természetvédelmi Tájégség szakemberei
- 💧 **Maglódi Vízőrzők:** kapcsolattartó: Margit Angyal-Andrea szakértő: Réder Ferenc
- 💧 **Marispusztai Önkéntes Vízőrzők (Élhető Kiskunmajsza Egyesület):** kapcsolattartó Nagyapáti Oszkár, Tóth Szabolcs, Lakos Dénes
- 💧 **Sárréti Vízőrzők Egyesület:** Czirják Csaba
- 💧 **Szegedi Vízőrzők (Öreghegy Projekt):** kapcsolattartó: Kelemen Tamás, szakértő: Tóth Attila
- 💧 **Szentendre-Pomázi-sík (Tófenék):** kapcsolattartó és szakértő: Dr. Ádám Szilvia és Dr. Malatinszky Ákos
- 💧 **Szodrákosi Vízőrzők:** kapcsolattartó: Jászi Attila, szakértő: Dr. Tatár Sándor
- 💧 **Talpalatnyi Vadon Természetmegőrzési Alapítvány:** kapcsolattartó és szakértő: Juhász Lilla
- 💧 **Tavirózsa Egyesület:** kapcsolattartó és szakértő: Dr. Tatár Sándor

Vízőrző Mozgalom
kapcsolat@vizorzomozgalom.hu
www.vizorzomozgalom.hu
Víz. Élet. Közösség.

- 💧 **Zalai Vízőrzők:** kapcsolattartó: Domján Péter, szakértő: Hercsel Róbert vízépítő mérnök
- 💧 **Zöld Liget:** kapcsolattartó: Sipos Tamás
- 💧 **Zsámbéki Medence Tájvédelmi Egyesület:** kapcsolattartó: Bóhm András, szakértő: Dr. Kozma Zsolt

2. Mintaterületek

A vízőrző csoportok az ország számos pontján dolgoznak, ezek közül néhány mintaterület, ahol önkéntes munkával már többé-kevésbé megvalósultak az elképzeléseink:

- 2.1. Gerje (18 kisléptékű áttöltés létesítése, együttműködött a KÖTIVIZIG, civilek, vadásztársaságok Nemzeti Parki felügyelettel),
- 2.2. Perje (Vízet a tájba program megvalósulási területek. Kara-ér Dohányos ér, illetve Cigányszéki tisztított szennyvíz utókezelési terület),
- 2.3. Ócsa (Erdőmentők-DINPI együttműködés, kiszáradó láperdőben történő kisléptékű vízmegtartások),
- 2.4. Sárrét (civilek, gazdálkodók, és érintett Vízügyi Igazgatóságok közti együttműködés, léptékében a többiekénél nagyobb volumennel (a táji adottságok okán)),
- 2.5. Marispuszta (Helyi gazdálkodók és lokálpatrióták összefogásával megvalósuló használtvíz-hasznosítás két területen),
- 2.6. Tápió (ember és hód közötti együttműködések, Európai Unió által támogatott projektektől a hódhelyreállításon át a helyi vízőrzéseikig),
- 2.7. Börzsöny, Bükk (hegyvidéki vízgyűjtőkön történő mintaprojektek, természetes lefolyáslassítás, kétéltű-élőhelyek)

Forrás: [Vízőrzők - a történelmi csoda, ami lehetne a norma](#)

3. További szervezetek, mozgalmak, szakmai műhelyek és szakértők

Szeretnénk kiemelni néhányat, abból a rendkívül széles szakmai és civil körből, akik az elmúlt évtizedekben elhivatottan dolgoztak a maguk szakterületén a vízmegőrzés ügyéért (a felsorolás sosem lehet teljes):

- 3.1. Dukay Igor, Balogh Péter, Dr. Timár Gábor, Dr. Jakab Gusztáv, Dr. Kozma Zsolt, Dr. Koncsos László, Dr. Török Gergely, Dr. Tölgyesi Csaba, Dr. Dobos Endre, Báder László
- 3.2. Kulcsfontosságú szakmai szervezetek: Vízválasztó Mozgalom, WWF Magyarország, CKA / Víz Koalíció, nemzeti park igazgatóságok, HUN-REN Ökológiai Kutatóközpont, Magyar Hidrológiai Társaság, Budapesti Műszaki Egyetem, Szegedi Tudományegyetem és a teljes hazai tudományos közösség (kutatóközpontok, egyetemek)
- 3.3. További meghatározó civil csoportok, akik nem tagjai a Vízőrző Mozgalomnak: Dongér-Kelóér Vize Egyesület, Hortobágyi Természetvédelmi Egyesület, Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület. Magyar Természetvédők Szövetsége, Nagy Tavak és Vizes Élőhelyek Szövetsége, Ormánság Alapítvány, Pro Vértes Természetvédelmi Közalapítvány, Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület, Zöld Gerilla Mozgalom, Hódhívók

- 3.4. Szemléletformálást támogató partnerek: Balázs Zsolt dokumentarista fotográfus, “Nem víznek való vidék” Youtube csatorna csapata
<https://www.youtube.com/@Nemviznekvalovidek>
- 3.5. Elődök, akik inspiráltak minket: Somogyországi Patakgyőrbitők, Dr. Andrásfalvy Bertalan, Dr. Molnár Géza
- 3.6. Inspiráló szakemberek a Kárpát-medencében, határainkon túl: Dr. Michal Kravčik (Szlovákia, Kassa régió), Dr. Hajdu Zoltán (Erdély, Nyárad-mente), Martina Vida (Szlovénia)
- 3.7. Néhány nemzetközi jó gyakorlat: Utah Egyetem LTPBR - Low-Tech Process-Based Restoration, kisléptékű folyamatalapú tájhelyreállítás módszertana és segédletei; NASA BRAT - Beaver restoration assessment tool programja, a táj „hódhelyreállítása”; USA LWD - Large Woody Debris holtfa szerepe a vízfolyások helyreállításában; UK - Leaky Barriers szivárgó rönkgátak méretezése; USA, UK Stage Zero Restoration, vízfolyások hálózatos szerkezetének, „nulladik állapotának” helyreállítása; USA, UK, EU - folyóhelyreállítással foglalkozó projektek (a meder geomorfológiai helyreállítása és ártérreaktiváció)

4. Sürgető feladatok a vízválság megfelelő kezeléséhez

A vízmegtartás előre mozdítása és a vízfolyások jobb állapotba hozása érdekében a víz-, mező- és erdőgazdálkodással, valamint a szennyvízkezeléssel kapcsolatos szabályozások és gyakorlatok felülvizsgálata megkerülhetetlen. Ehhez a VízŐrző Mozgalom is szeretne hozzájárulni javaslataival.

A gazdálkodást a táji adottságokhoz kell igazítani. Sürgősen szükség van egy a vízmegtartást valóban ösztönző és valóban igénybe vehető támogatási rendszer kialakítására. A jelenleg elérhető támogatás feltételei nincsenek összhangban a táji szintű vízvisszatartás természet által szabott feltételeivel.

A víz nemcsak a medrekől és a szántóföldekről hiányzik, hanem a gyepekről, erdőkből és a lakosság kertjeiből is, de legfőképpen a talajból. Az élelmiszerbiztonságot nem az szolgálja, ha a fogyasztó vízkészleteinket szántóföldi területeken történő felhasználásra allokáljuk, hanem az, ha a rendszerszintű megközelítéssel a táj vízkészleteit megőrizzük és pótoljuk, valamint igazságosan osztjuk el.

A vízmegtartást mesterséges tározók létesítése helyett a természetes domborzati viszonyok kihasználására, a vízfolyásokat kísérő mélyfekvésű területek feltöltésére, ártér-reaktivációra kell alapozni. A természetes tározóterek kihasználását olyan mértékben kell megvalósítani, hogy a feltöltés hatása a nyári időszakban is érezhető legyen. A feltöltés vízbő időszakokban történjen.

A kisvízfolyások és csatornák környezetében a vízőrzők munkásságának folytatása és kiterjesztése kulcsfontosságú. A VízŐrző Mozgalom ehhez felajánlja segítségét, terepi tapasztalatainak megosztását. Kérjük, hogy a vízfolyások kezelői kapjanak állami ösztönzést a vízmegtartás természet alapú megoldásokkal való megvalósítására és a civilekkel való együttműködésre. Javasoljuk állandó Vízőrző Szolgálat felállítását, melynek tagjai terepen, helyszínen segítik tervezni, szervezni és kivitelezni a vízvisszatartási beavatkozásokat. A Vízőrző Szolgálat felállítása megyénként 2-3 dedikált szakemberrel már rövid távon is megvalósítható lenne, akár önállóan, akár a jelenlegi vízügyi vagy természetvédelmi intézményrendszeren belül.

A nagy folyók esetén folyamatosan fejlesztett vízvisszatartási és természetközeli árvízvédelmi koncepció már rendelkezésre áll itthon (Koncsos és munkatársai), kérjük a javaslatok gyakorlatba ültetését. Az MTA által 2026. 05. 15-én megrendezett Vízvisszatartás konferencián a BME kutatója (Török Gergely Tihamér) mutatta be a tudományosan megalapozott helyreállítási lehetőségeket, az eredeti folyókanyarok visszakötését, a meder oldalirányú mozgásának lehetővé tételét.

Országos léptékben váljanak nyilvánosan elérhetővé nagyfelbontású felszíndomborzati térképek, LiDAR felvételek. Ezeket egyfelől használja fel az állam szabályozási célra és támogatási rendszerek megalapozására, másfelől biztosítsanak lehetőséget arra, hogy intézmények és magánszemélyek kutatási és tervezési célra igénybe vehessék.

A kisvízfolyásokon és a nagy folyók esetén is kövessék a „minimálisan szükséges beavatkozás” elvét. Ha a cél egy természetvédelmi szempontból kisebb kockázatú vagy akár kedvező megoldással is elérhető, akkor azt a megoldást válasszák. A vízhiány vagy az árvízvédelmi kockázat csökkentését célzó projektek tervezése során kisvízfolyások esetén legyen kötelező a természet-alapú megoldások (rőzsegátak, rönkgátak, földgátak és egyéb mérnökbiológiai eszközök) alkalmazási lehetőségének vizsgálata. Nagy folyók esetén ugyanígy kerüljenek megvizsgálásra a természetvédelmi szempontból „kevésbé drasztikus” beavatkozások (ökológiai fenékküszöbrendszerek, mederbordák, újra-meandereztetés, geomorfológiai helyreállítás, stb.).

Minden felszíni víztest esetén (tavak és vízfolyások) kötelező kell legyen a meglévő szürke partvédelmi infrastruktúra eltávolításának illetve ökológiai átalakításának vizsgálata, ettől kezdve

ezekre a fokozottan érzékeny területekre az ökológiailag megfelelő kialakítás kötelező alkalmazása, a nem megfelelő burkolatok alkalmazásának tilalma.

A nagy folyók vizének hozzáférhetőségét javítani kell, ehhez azonban nem a vízszint nagymértékű emelése a kulcs, hanem a mederszint emelése, a berágódás csökkentése. A VízŐrző Mozgalom szívesen nyújt segítséget a megfelelő szaktudással és jelentős tapasztalattal bíró külföldi szakemberek felkutatásában. A múlt századi tervek leporolása helyett alternatív koncepciókat kell versenyeztetni, melyek multidiszciplináris szemlélettel és a 21. század tudásrendszerével készülnek. A már kidolgozott folyóhelyreállítási tervek hiánya nem jelenti a jobb megoldás lehetőségének hiányát.

Az új nemzeti klímátörvény egyik sarokkövének a táji vízkörforgás egészségének kell lennie, támogatjuk a civil törvényjavaslatban megfogalmazott tájhasználati energiamérleg térképek készítését a besugárzás, érezhető- és látenshő vonatkozásában, a pozitív tájhasználatok anyagi elismerésével, a negatív mérlegű tájhasználatok terhére.

A táj kiszáradásának okaival, a csapadékhiány háttérében álló tényezőkkel és a megoldáshoz vezető úttal kapcsolatosan ismeretterjesztésre van szükség a lakosság körében, el kell oszlatni a tévhiteteket.

Szerzők: A kondenzmag

Melléklet

VízŐrzők Állásfoglalása

Gyökeres szemléletváltásra van szükség a magyarországi vízkezelésben. Ha nem fordítunk azonnal háttal a jelenlegi gyakorlatnak, természeti és társadalmi katasztrófával néz szembe a teljes Kárpát-medence. A múlt hibáiból tanulva azonnali és koherens cselekvési tervre van szükség, amely visszaállítja a táj és ember harmonikus kapcsolatát.

1. Közös Vízió

Egy élő, egészséges és ellenálló Kárpát-medencét vízionálunk, helyreállított tájat, amely képes a benne élő közösségek megtartására, köztük az emberére is. Olyan tájat, ahol a természet és az ember harmonikus működése biztosítja a vízkészletek megőrzését, a biológiai sokféleséget és a helyi kultúrák fennmaradását. Ez a vízió csak a teljes Duna Vízyűjtőre értelmezhető, felelősek vagyunk egymásért, ahogy a felvízi országok miattunk felelősek, úgy mi is felelősek vagyunk, a Kárpát-medence vízyűjtő területeitől a Duna-deltán át a Fekete-tengerig. Csak egy határokon átívelő, ökoszisztéma-alapú, de egyben emberközpontú szemlélet biztosíthatja a jövőt.

2. Alapelvek

2.1. Eredendő táji működés

A tájnak van eredendő, létéből fakadó működése, amiben élő szervezetként az önfenntartását biztosítja, megjeleníti, megéli. Felismerhetők a részek és ezek funkciói, és a részek együttműködése. A táj része az ember és az emberi működés, de beavatkozásainkat a táj természetes működéséhez kell igazítani, nem fordítva. A mélyfekvésű területeken helye van a víznek, akár állandóan, akár időszakosan.

2.2. Ne árts!

Egy részproblémát célzó beavatkozás sem okozhat jelentős sérülést más alrendszerben. Például az erdőket elégető biomassza-erőművek jelentős kárt okoznak mind az ökoszisztémának, mind a kisvízkör folyamatainak.

2.3. Valós megoldások

A rossz gyakorlatokat ne modern eszközökkel próbáljuk fenntartani. Inkább nézzük újra a táj adottságait, és azokhoz igazítsuk a víz- és földhasználatot. Ehhez szükséges a táj múltjának ismerete.

2.4. Táj lépték

Az erőforrásokkal való bölcs gazdálkodást táji léptékben kell tervezni, közösségben. A rövid távú egyéni haszon nem írhatja felül a közösség érdekét. A táj kizsákmányolása végső soron mindenki kárára válik. Példák: 1) A mélyfekvésű

területek lecsapolása szántóföldi művelés vagy beépítés céljából. 2) A táj vízkészletének megcsapolása magas vízigényű mezőgazdasági termények monokultúrában való előállítására vagy ipari felhasználás céljából.

2.5. Szubszidiaritás, helyi érdek

A helyi közösségek bevonása és a tájban élők helyi tudásának alkalmazása alapvető. A helyi érdek csakis a táj eredendő működésébe illeszkedő emberi működés vagy érdek lehet. A táj és a helyi közösségek vízigénye előrébb való az ipari vállalatok és a nem helyi igényeket kiszolgáló, nagytáblás mezőgazdaság vízigényénél.

2.6. Fenntarthatóság

A vízhiányt nem fokozott kitermeléssel, hanem takarékossgal, hatékonysággal és újrahasznosítással kell kezelni. Az agrár- és ipari vízhasználatot ehhez kell igazítani.

2.7. Szennyező fizet

A környezeti károkért kiszabott bírságoknak arányosnak kell lenniük az okozott kárral és annak helyreállításával, a befizetett bírságokat a táj helyreállítására kell fordítani.

2.8. Elővigyázatosság

Ha egy beavatkozás kimenetele nagy eséllyel hordoz kockázatokat, akkor azt nem hajtjuk végre, amíg tudományos megközelítéssel a kockázatok szintje a közösség számára elviselhető mértékűre csökken.

2.9. Fokozatosság

Először a kisebb, biztosan pozitív lépéseket kell elvégezni, majd az eredmények mérése és kiértékelése alapján lehet nagyobb tájtalakításokat tervezni.

2.10. Folyamatközpontú szemlélet

A táj nem projekt alapon működik, hanem folyamatokon keresztül, melyeket az emberi projektszemlélet szétrombol. A tájat romboló projekteket le kell állítani, a káros támogatások felszámolása közérdek.

2.11. Táj és ember kapcsolata a modern korban

Generációk láncolata veszíti el a tájhoz való személyes kötődését. A természet ismerete és megélése hiányzik az oktatásból és a családi életből is. Minden iskolás gyerekeknek iskolapadon kívüli, szervezett, rendszeres időtöltésként kellene részt vennie olyan programokon (környezeti nevelés, kirándulás, gazdálkodási tevékenységbe való bekapcsolódás), melyek által a tájjal kapcsolatos érdeklődése és tudása kialakulhat.

2.12. Holisztikus szemlélet

A táj értéke nemcsak gazdasági, hanem kulturális, esztétikai, szellemi. Globálisan sok folyónak, tájnak adtak már személyiségi jogokat, melyeket a helyi közösségek képviselnek a jogi eljárásokban.

2.13. Életközösség-védelem

A tájat egyben, funkcionális egységként kell megóvni, nem területeket, fajokat, hanem az egész ökoszisztémát, annak stabilitását és sokféleségét. A rombolást megszüntetni, az eredeti állapotot a lehető legteljesebb mértékben visszaállítani.

3. Cselekvés három szinten

3.1. Háztartási és egyéni szint

- 💧 A mindennapi vízhasználatban takarékosagra, esővízgyűjtésre, öntözési alternatívákra van szükség.
- 💧 A mezőgazdasági termelésben a talajvíz megtartását segítő gyakorlatokat kell előnyben részesíteni: takarónövények, forgatásmentes művelés, erdősávok visszatelepítése, agrárerdészet.
- 💧 Meg kell szüntetni a hosszabb időtávon megújuló felszín alatti vizeinkkel való jelenlegi rablógazdálkodást.

3.2. Települési-közösségi szint

- Vízőrző közösségek létrehozása: lakosság, gazdák, civil szervezetek és önkormányzatok partnerségében.
- A települési csapadékvíz-kezelés decentralizálása: zöld infrastruktúra (zöldtetők, esőkertek, lefolyáslassítás).
- Természetalapú megoldások beemelése a városrendezésbe és a helyi stratégiákba. Valóban élő közösségi terek.
- Tudományosan meghaladott, életellenes gyakorlatok elutasítása, a természettel való harmónia kialakításának ösztönzése. Példák: 1) A kémiai szúnyoggyérítést elutasító települési szövetség létrehozása. 'Élő település' díj alapítása. 2) Hóddal való együttműködés támogatása.
- Oktatás, tájékoztatás, közösségi monitoring programok indítása.
- A lakosság szemléletformálása, a természeti kötődés megerősítése (pl. iskolai programok, természeti élmények).

3.3. Táj és rendszerszint

- Táj léptékű stratégiákat kell kidolgozni, figyelembe véve a természeti folyamatokat, tájtörténetet és helyi tudást.
- A nagyobb és fő vízfolyásokon az azonnali elvezetést el kell felejteni, helyette magas vízállásoknál a vizet a tájba kell vezetni, ellenőrzött és tervezett módon.
- A patakok és kisvízfolyások mentén, a teljes Kárpát-medencében a víz tájban tartásán kell dolgozni. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a patakok és kisvízfolyások időszakosan elöntsék egykori árterületük még beépítetlen részeit, valamint akár állandó vízborítást hozhassanak létre a legmélyebben fekvő pontokon.
- A folyók mentén új duzzasztóművek építése helyett a hosszirányú átjárhatóságot nem gátló fenékküszöbök létesítése és a természetes meanderezés támogatása tudná olyan módon támogatni a lefolyáslassítást, hogy közben kulturális és természeti értékek ne sérüljenek. A folyók szabad felszínformáló tevékenysége nem káros mederelfajulás, hanem egy mérsékelt formában szükségszerű ahhoz, hogy a mederben való hordaléklerakódás és a sodorvonal folyamatos eltolódása megvalósulhasson, melyek alapvető feltételei a bevágódás (medermélyülés) ellensúlyozásának. A bevágódott folyó a felszíni és a felszín alatti vízkészleteket nem táplálja, hanem megcsapolja, szemben az árterével aktív kapcsolatban álló, nem túlmélyült folyóval.
- A patakokon és kisvízfolyásokon, valamint azok árterén a lefolyáslassítást olyan módon kell megvalósítani, hogy azok összhangban legyenek a nemzetközi jó gyakorlatokkal, irányvonalakkal és szabályozásokkal (Víz Keretirányelv, Természet-helyreállítási Rendelet). Ehhez természetalapú megoldások (rönkgátak, rőzsegátak, sziklagátak, ökológiai fenékküszöbök) alkalmazására van szükség, a hosszirányú átjárhatóságot megszüntető mesterséges elemeket (bukógátákat) pedig el kell távolítani.
- A nagy folyókból magas vízálláskor kivezetett és a kisvízfolyások árterén megtartott vízkészletet nem mesterséges tározókban, hanem a felszíndomborzat által kijelölt természetes tározóterekben (gyepeken, sásos, nádasos területeken) kell megőrizni.
- A természetes tározóterek gazdálkodási tevékenységre alkalmas területek, ugyanakkor természeti területek, élőhelyek is. A táji szintű vízviasszatartás a gazdálkodást és a vizes élőhelyek természeti értékeinek megőrzését egyaránt segíti.
- A táji szintű vízviasszatartás megvalósításához erdészetek, agrár- és vízügyi szereplők valódi, érdemi bevonására van szükség, folyamatos párbeszéddel, a megvalósítás közös tervezésével.

- 💧 A gazdálkodási gyakorlatok megváltoztatásáért, egyes területrészek esetleges felhagyásáért a tulajdonosoknak támogatást kell kapniuk. Az előntéseket nem lehet önkéntes felajánlásokra bízni, hanem arányos ellentételezéssel, de kötelező érvénnyel kell megvalósítani a magasabb szintű közösségi és táj-érdeket szem előtt tartva. A tulajdonos és a területhasználó azonban nem szabad, hogy anyagi veszteséget szenvedjen, ezt a társadalomnak kell kompenzálnia központi költségvetésből.
- 💧 A pénzügyi és jogi szabályozás átalakítása elengedhetetlen, a káros támogatásokat, perverz ösztönzőket (perverse incentives) le kell állítani, a profitmaximalizálást fel kell számolni. Példa: Hiába termelünk a növénynevelés és a technológiai fejlesztések révén a korábbiakkal megegyező vagy még több profitot a vízigényes szántóföldi kultúrák (kukorica, napraforgó) termesztésével a csökkenő csapadékösszegek ellenére is, ha a mérleg másik oldalán ennek víz- és energiafelhasználása egyre magasabb. A szántóföldi gazdálkodásban a táj erőforrásait kevésbé kimerítő gyakorlatokra (regeneratív gazdálkodás), a megváltozott éves csapadékeloszláshoz való alkalmazkodásra, a termesztett fajok bölcs megválasztásának ösztönzésére, ezáltal az öntözési igény csökkentésére van szükség.
- 💧 A táj a vízhiánnyal párhuzamosan egyéb környezeti kihívásokkal is küzd (pl. inváziós fajok terjedése, antropogén szennyezések), mely problémákat együtt, interakcióikat is figyelembe véve kell vizsgálni és kezelni. Az időszakosan elöntött területek jelentős részét nem érdemes „magára hagyni”, a hosszú távú, bölcs élőhelykezelés elengedhetetlen a kedvező állapot fenntartásához. Példa: Időszakosan vízzel borított területeken gyepgazdálkodás nélkül a gyalogakác képes nagyon gyorsan elterjedni, ennek hatására a terület gazdasági és természeti értéke csökken.
- 💧 Az állam legyen felelős gazdája a létrehozott igen költséges szennyvízkezelési infrastruktúrának, jelenleg számtalan élő vízfolyásunk halott szennyvízcsatorna a meglévő rendszer hibái miatt.
- 💧 Az EU Víz Keretirányelve a jogi alap a közös vízgyűjtőn lévő országokkal való együttműködésre, valamint a jogos igények EU Bíróság előtti jogi érvényesítésére.

Szerzők: Balogh Péter, Csathó Tibor, Juhász Erika, Réder Ferenc